

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/43/2023
Identifikačné číslo spisu:	8118214786
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8118214786.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a sudcov JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Branislava Kráľa v spore žalobkyne ZILES, s.r.o., Poprad, Dostojevského 3311/35, IČO: 50 067 028, proti žalovaným 1/ X. Q., narodenej XX. F. XXXX, G. S. W. XX/X a 2/ F. Q., narodenému XX. V. XXXX, G. S. W. XX/X, obaja zastúpení advokátkou JUDr. Zdeňkou Vokálovou, Prešov, Hlavná 61, o zaplatenie 49 077,72 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/22/2018, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2023 sp. zn. 17Co/17/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) z 24. novembra 2021 č.k. 29C/22/2018-469, ktorým „...žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 28 484,29 eura s 5 % úrokom z omeškania ročne do 02. decembra 2018 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.); žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 18 021,20 eura s 5% úrokom z omeškania ročne od 18. novembra 2018 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.); žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2 566,23 eura s 5 % úrokom z omeškania ročne od 02. decembra 2018 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok III.); v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok IV.); priznal žalobkyni voči žalovanej 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 % (výrok V.); priznal žalobkyni voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 26 % (výrok VI.)...“, a to podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z.. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny v napadnutej časti, t. j. okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti (výrok I.); žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/, voči každému v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne prvoinštančný súd po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (výrok II.).

1.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala voči žalovaným, aby jej spoločne a nerozdielne zaplatili sumu 49 077,72 eura s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Prvoinštančný súd vec právne posúdil podľa ustanovení § 31, § 33, § 48, § 49, § 451, § 454, § 456, § 457 a § 458 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že medzi stranami sporu bola uzatvorená kúpnopredajná zmluva podľa § 588 Občianskeho zákonníka o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX a č. XXXX v katastrálnom území G. S. W. s tým, že v zmluve boli uvedené všetky ťarchy viaznúce na týchto nehnuteľnostiach, bola tiež dohodnutá kúpna cena 44 000 eur a to, akým spôsobom bude uhradená (čiastočne v prospech veriteľov - Dražby a aukcie s.r.o., časť kúpnej ceny v prospech Exekútorského úradu F.. L. U.J. a napokon časť na účet predávajúcich, oznámený kupujúcemu). Počas vkladového konania sa rozhodla žalovaná 1/ od kúpnej zmluvy odstúpiť tvrdiac, že kúpnu zmluvu uzatvorila v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, keď v dražbe nehnuteľnosti bola nehnuteľnosť ocenená na 90 700 eur a v kúpnopredajnej zmluve len na sumu 44 000 eur, namietala tiež, že k podpisu kúpnej zmluvy, bola dotlačená hroziacou dražbou nehnuteľnosti a konala tak, aby dražbu odvrátila, napokon namietala aj neurčité a zmätočné uvedenie kúpnej ceny (zo zmluvy podľa nej nie je zrejmé, v akej sume budú vyrovnané nedoplatky veriteľov a aká suma bude napokon uhradená kupujúcim). Z dôvodu odstúpenia od zmluvy sa vkladové konanie zastavilo. Zmluva sa od začiatku zrušila, a preto bolo povinnosťou zmluvných strán vrátiť si vzájomné plnenia, teda zaplatiť to, čo už na kúpnej cene žalobkyňa uhradila. Medzičasom ale žalobkyňa v zmysle uzatvorenej zmluvy uhradila dňa 25. októbra 2016 sumu 5 838,62 eura v prospech spoločnosti Dražby a aukcie, s.r.o., pričom v prospech tejto spoločnosti bola poukázaná dňa 28. októbra 2016 aj ďalšia suma 14 279,69 eura. V prospech Exekútorského úradu F.. L. U. bola zaplatená suma 8 365,98 eur. Zostávajúca časť kúpnej ceny, a to 15 000 eur bola uhradená 5 000 euróvymi vkladmi na účty, ktoré boli vedené v prospech detí žalovaných dňa 11. novembra 2016 (bližšie vid' bod 1.3. tohto rozhodnutia). Z uvedených dôvodov prvoinštančný súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaní si svoju povinnosť nesplnili, obdržanú sumu po odstúpení od zmluvy nevrátili a na ich strane došlo preto k bezdôvodnému obohateniu. Mal za to, že úhrada predmetných dlhov bola úhrada spoločných dlhov žalovaných a preto spolu vo výške 28 484,29 eura (5 838,62 eura + 14 279,69 eura + 8 365,98 eura) im uložil povinnosť vrátiť žalobkyňu zaplatenú sumu. Za bezpredmetnú považoval obranu žalovaných, že dohoda o zaplatení sumy bez jej určenia nemôže predstavovať platný právny úkon a žalovaní nikdy neboli dlžníci v akejkoľvek sume voči svojim veriteľom.

1.3. V ďalších podrobnostiach prvoinštančný súd uviedol, že po doručení návrhu na vklad vlastníckeho práva bolo zistené, že existujú ešte dve exekučné konania (sp. zn. EX 1556/16 a sp. zn. EX 2677/16 vedené spoločnosťou Home Credit Slovakia), v dôsledku ktorých bolo zriadené exekučné záložné právo exekútorkou F.. A. H. vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti. Žalobkyňa dlhy, ktoré evidovala súdna exekútorka F.. A. H. zaplatila (v okolnostiach vedeného vkladového konania), čím na strane žalovaných vzniklo bezdôvodné obohatenie (za žalovaného 2/ v sume 2 566,23 eura v exekučnom konaní EX 1556/16 - výrok III. prvoinštančného súdu a za žalovanú 1/ vo výške 3 021,20 eura v exekučnom konaní EX 2677/16 - výrok II. prvoinštančného súdu). Preto súd prvej inštancie uložil každému zo žalovaných aj povinnosť na vydanie bezdôvodného obohatenia v prospech žalobkyne z listín, ktoré boli predmetom exekúcie. Návrh žalobkyne na zaplatenie poplatkov za vklad v hotovosti po 3 eurá v každom jednom prípade zamietol ako nedôvodný. Ďalej sa zaoberal úhradou už spomínanej sumy 15 000 eur na účty detí žalovaných (V. Q. a U. Q.) dňa 11. novembra 2016, ktorú vykonala žalobkyňa, pričom považoval aj túto realizovanú platbu za bezdôvodné obohatenie žalovanej 1/ - výrok II. prvoinštančného súdu (3 021,20 eura plus 15 000 eur), nakoľko bolo preukázané, že sumy boli zaplatené v prospech účtov detí, avšak všetky tieto platby boli určené žalovanej 1/, ktorá bola aj prítomná pri realizácii vkladov uvedených finančných prostriedkov realizovaných zo strany súčasnej konateľky spoločnosti žalobkyne. Námietku žalovaných, že v tom čase osoba, ktorá bola oprávnená konať za spoločnosť žalobkyne, nebola oprávnenou na takéto úkony, pretože na základe generálnych plných mocí jej takéto kompetencie nevyplyvali, prvoinštančný súd uzavrel tak, že plnú moc udelil E. Š. ako fyzická osoba, ale aj ako konateľ spoločnosti ZILES, s.r.o., v ktorej bol jediným konateľom a spoločníkom, súčasnej konateľke

žalobkyne a táto bola oprávnená v jej mene konať a vykonávať všetky úkony v súlade s generálnou plnou mocou.

1.4. Prvoinštančný súd neprihliadol na nové dôkazy, ktoré žiadali žalovaní vykonať na pojednávaní dňa 24. novembra 2021, ani na nové skutkové tvrdenia uvádzané v záverečnej reči právneho zástupcu žalobkyne, pretože nezistil, že spor, ktorý bol predmetom tohto konania, mal charakter spotrebiteľského a že by nebolo možné aplikovať ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania. Dospel k záveru, že prostriedky procesného útoku a obrany žalovaných neboli uplatnené včas. Ďalšie dôkazy navrhované žalovanými považoval za neúčelné vo vzťahu k posúdeniu predmetu konania.

1.5. Vo vzťahu k omeškaniu a priznaniu nároku na úroky z omeškania prvoinštančný súd uviedol, že z dôvodu nepreukázania doručenia výzvy na vydanie bezdôvodného obohatenia pred podaním žaloby sa žalovaná 1/ do omeškania dostala s vydaním bezdôvodného obohatenia vo výške 18 021,20 eura od 18. novembra 2018. Preto priznal žalobkyni nárok na úroky z omeškania podľa § 3 Nariadenia vlády 87/95 Z.z. vo výške 5 % ročne od 18. novembra 2018 do zaplattenia. U žalovaného 2/ bola táto podmienka splnená udelením plnej moci právnomu zástupcovi na zastupovanie v predmetnom konaní dňa 30. novembra 2018. Žalovanému 2/ povinnosť uhradiť bezdôvodné obohatenie vo výške 2 566,23 eura vznikla od 02. decembra 2018, vrátane úroku z omeškania. Pri solidárnom záväzku na zaplattenie sumy 28 484,29 eura súd prvej inštancie žalobkyni priznal nárok na úroky z omeškania od 02. decembra 2018 do zaplattenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 262 ods. 2 CSP.

2. Odvolací súd po preskúmaní odvolaní napadnutých výrokov rozsudku zistil, že v napadnutej časti je rozhodnutie prvoinštančného súdu správne. K základnej odvolacej námietke žalovaných, že prvoinštančný súd prejudiciálne nedospel k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 24. októbra 2016, a to pre nedostatok v zastúpení žalobkyne v čase uzatvárania kúpnej zmluvy a pri vyplácaní kúpnej ceny, odvolací súd uviedol, že z predložených listín vyplynulo, že kúpnu zmluvu o preveze nehnuteľností z 24. októbra 2016 uzatvárala žalobkyňa, za ktorú konal štatutárny orgán, konateľ E. Š., ktorý túto zmluvu za kupujúceho aj podpísal. Teda prejav vôle a právny úkon, na základe ktorého spoločnosť žalobkyne nadobúdala vlastníctvo k nehnuteľnostiam za dohodnutú kúpnu cenu, vrátane spôsobu úhrady kúpnej ceny, bol vykonaný oprávnenou osobou. Nebol preto potvrdený záver žalovaných o absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre rozpor so zákonom. K argumentácii žalovaných uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 01. augusta 2012 sp. zn. II.ÚS 353/2012, odvolací súd uviedol, že takéto rozhodnutie neexistuje. Pokiaľ mali na mysli uznesenie z 1. augusta 2012 sp. zn. III.ÚS 353/2012, v tomto Ústavný súd Slovenskej republiky skúmal podľa § 13 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka a § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnenie splnomocnenca konať v mene sťažovateľa pred ústavným súdom podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako lex specialis vo vzťahu k iným právnym predpisom. Pre posúdenie neplatnosti kúpnej zmluvy bolo uvedené rozhodnutie neaplikovateľné. Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa psychického nátlaku zo strany žalobkyne v procese uzatvárania kúpnej zmluvy mal odvolací súd za to, že v prvoinštančnom konaní boli tieto okolnosti preukázané ako dôvody pre odstúpenie žalovaných od kúpnej zmluvy, kedy znaleckým posudkom č. 124/2016 bola cena nehnuteľností určená na 90 700 eur a v kúpnej zmluve len na 44 000 eur. Odvolací súd podľa ustanovení § 49 a § 48 Občianskeho zákonníka vyvodil, že psychický nátlak na žalovaných za okolností, ktoré spočívali v hroziacej dražbe a prípadnej straty nehnuteľnosti ich ovplyvnili pri uzatváraní kúpnej zmluvy za nižšiu kúpnu cenu, než ako bola zistená podľa znaleckého posudku. Takúto zmluvu by neboli uzavreli, nebyť okolností spočívajúcich v hroziacej dražbe, ktoré na nich doliehali a bez existencie ktorých by sa neboli rozhodli pre uzavretie kúpnej zmluvy. Avšak okolnosti, ktoré by mali vplyv na vôľu žalovaných v miere, ktorá by spôsobovala absolútnu neplatnosť právneho úkonu tvrdené a ani preukázané žalovanými neboli. Ak žalovaní využili tvrdené okolnosti, ktoré ich prinútili uzavrieť kúpnu zmluvu v dôvodoch odstúpenia od zmluvy a žalobkyňa tento dôvod nerozporovala a zmluva zanikla, potom tie isté okolnosti už nie je možné tvrdiť pre účely určenia absolútnej neplatnosti tejto kúpnej zmluvy. Po preskúmaní odvolacej námietky, že zmluvný vzťah má charakter spotrebiteľskej zmluvy, odvolací súd zistil, že tvrdenie žalovaných o spotrebiteľskom charaktere kúpnej zmluvy nemá reálny základ. Strany sporu uzavreli kúpnopredajnú zmluvu podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Žalobkyňa, ako zmluvná strana, nevystupovala v pozícii dodávateľa, pretože pri kúpe nehnuteľnosti nekonala v rámci predmetu podnikateľskej činnosti. Samotní žalovaní tvrdili, že ich cieľom bolo vyhnúť sa dražbe a žalobkyňa bola ochotná im pomôcť, čo nakoniec aj deklarovala vo vyhlásení, že je ochotná nehnuteľnosť predať osobe, ktorú určí žalovaná 1/. Ostatné námietky žalovaných považoval odvolací súd za nepodstatné k správne právnemu záveru prvoinštančného súdu o povinnosti vrátiť žalobkyni žalovanými 1/ a 2/ bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo tým, že žalobkyňa za nich plnila veriteľom. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd i námietku týkajúcu sa porušenia právnych predpisov o hotovostných platbách podnikateľov a o výbere finančných prostriedkov bezprostredne po ich vložení na účet v banke. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie (a to bez uvedenia zákonných ustanovení vymedzujúcich dovolacie dôvody, či už podľa § 420 resp. § 421 CSP - pozn. dovolacieho súdu), v ktorom namietali nesprávne právne posúdenie právneho vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanými súdmi oboch nižších inštancií. Posudzujúc obsah podania žalovaných dovolací súd dospel k záveru, že uplatňujú dovolací dôvod tak podľa § 420 písm. f) CSP ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Podľa žalovaných odvolací súd dospel k nesprávne právnemu záveru, že nejde v danej veci o spotrebiteľský právny vzťah, keďže žalobkyňa nevystupovala v pozícii dodávateľa, pretože pri kúpe nehnuteľnosti nekonala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Žalobkyňa je pritom obchodná spoločnosť s predmetom podnikania - „sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností /realitná činnosť/. Realitná činnosť v sebe zahŕňa kúpu a predaj nehnuteľnosti so ziskom, a to aj keď ide o kúpu vlastnej nehnuteľnosti, ktorej kúpa bola motivovaná následne jej ďalším predajom, a to za súčasného sledovania dosiahnutia zisku. Obdobná situácia je, ak firma postaví dom, vlastní ho a potom predáva so ziskom. Aj v tom prípade ide o spotrebiteľský vzťah. Podstatný je faktický stav. V judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je táto otázka faktického vzťahu doposiaľ neriešená (viď dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP). Žalovaní poukázali na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie týkajúcu sa spotrebiteľských zmlúv a na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. US 701/2022-30, v ktorom ústavný súd vytkol súdom, že sa nevyporiadali s namietaným postavením spotrebiteľa a v tomto smere preto abscentuje judikatúra najvyšších súdnych autorít, cit.: „....Kým Súdny dvor aplikabilitu smernice 93/13 na osoby zabezpečujúce hlavný záväzok, no bez funkčného vzťahu k podnikateľskému subjektu už judikoval, zo strany najvyššieho súdu sa takáto právna otázka napriek jej dôležitosti súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu nestala, aj keď práve preskúmaná vec dávala na takéto posúdenie dobré predpoklady a má potenciál zásadného dopadu na použitie dosiaľ opomenutého procesného a hmotného práva.“ S poukazom na uvedené mali žalovaní za to, že majú postavenie faktických spotrebiteľov a že ide o otázku neriešenú v rámci ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

3.2. Žalovaní ďalej namietali, že odvolací súd rovnako pochybil a rozhodol v rozpore s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, pokiaľ uviedol, že ak žalovaní odstúpili od zmluvy a žalobkyňa to nerozporovala, tie isté dôvody nemôžu byť tvrdené pre absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Uviedli, že už v minulosti judikatúra (porovnaj R 22/1976) v spojitosti s touto problematikou poukázala, že odstúpiť možno iba od zmluvy, ktorá bola uzatvorená platne a Najvyšší súd Slovenskej republiky to opäť zopakoval, keď v uznesení z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/111/2008 zdôraznil, že „v konaní o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy treba ako predbežnú otázku riešiť otázku jej platnosti, pretože odstúpiť možno len od platnej zmluvy“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. februára 2012, sp. zn. 1Cdo 48/2010). Podľa názoru dovolateľov žalobkyňa mala a využila nadvládu nad žalovanými, ktorí sa ocitli v ťažkej životnej situácii. Ak by bol zámer žalobkyne skutočne pomôcť žalovaným, nevkladala by peňažné prostriedky v tej istej banke s časovými rozstupmi porušujúc ustanovenie § 6 ods. 2 zákona č. 394/2012 Z. z. a nedošlo by k výberu finančných prostriedkov bezprostredne po ich vložení. Jediný dôvod ich vkladu a výberu v rovnaký deň bolo, že boli nútené odovzdané späť C. Š.. Ako nepreskúmateľný označili žalovaní rozsudok odvolacieho súdu v časti ich argumentácie, že rozhodnutie o zastavení exekučného konania vedeného na podklade zmenky v spotrebiteľskom konaní (teda nezákonná exekúcia, neexistujúci dlh - zmenka nemala byť nikdy vydaná) nemá konštitutívny charakter, ale charakter deklaratórny. Rovnako sa súdy nižších inštancií nesprávne vyporiadali s judikatúrou

najvyšších súdnych autorít, teda Ústavného súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k neplatnosti plnej moci C. Š. (sp. zn. III. ÚS 353/2012). Žalovaní navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho i prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že má niekoľko desiatok živnostenských oprávnení od svojho vzniku, ktoré za tie roky nevykonávala a nevykonáva. Naopak sami žalovaní inzerovali a predávali, prípadne zamieňali rodinný dom za byt s doplatkom pred oslovením žalobkyne a taktiež realitná kancelária Archeus daný rodinný dom inzerovala na predaj na realitných portáloch. Tvrdenia uvedené v dovolaní, že žalobkyňa predala dom so ziskom, označila za nepravdivé a nepreukázané. Žalovaní sú chronickí neplatiči, mali a stále majú staré aj nové exekúcie (viď napr. katasterportal od roku 2016), mali rôzne súdne spory so štátnymi inštitúciami aj susedmi, čiže majú bohaté skúsenosti, znalosti a vedomosti. Žalobkyňa vyslovila presvedčenie, že žalovaní ju vedome uviedli do omylu, v čom ju utvrdila aj aktuálna žiadosť o zastavenie resp. zrušenie exekúcie na základe právoplatných rozsudkov v tejto veci. Žalobkyňa označila rozhodnutia súdov nižších inštancií za vecne správne a preto žiadala, aby najvyšší súd dovolanie zamietol.

5. Podaním z 02. apríla 2024 žalovaní navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní odložil vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozsudku. Uznesením z 23. apríla 2024 Najvyšší súd Slovenskej republiky odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. marca 2023 sp. zn. 17Co/17/2022, do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaných 1/ a 2/, nakoľko dospel k názoru, že v prejednávanej veci sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre vyhovieť predmetnému procesnému návrhu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

7. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. Najvyšší súd sa v prvom rade zaoberal dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Žalovaní vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutí oboch súdov nižších inštancií z dôvodu nesprávneho posúdenia skutkového stavu v spojení s následným nesprávnym právnym posúdením vecí, konkrétne vytkli odvolaciemu súdu, že nereagoval na ich argumentáciu, že rozhodnutie o zastavení exekučného konania vedeného na podklade zmenky v spotrebiteľskom konaní (teda nezákonná exekúcia, neexistujúci dlh - zmenka nemala byť nikdy vydaná) nemá konštitutívny charakter, ale charakter deklaratórny; napokon namietali, že súdy nižších inštancií sa (nesprávne) vyporiadali s judikatúrou najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k neplatnosti plnej moci C. Š. (sp. zn. III. ÚS 353/2012).

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací

súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu vecí predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

18. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

19. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Věcná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

20. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

21. Dovolací súd akcentuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa dovolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak dovolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

22. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (viď § 387 ods. 1 až 3 CSP). V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však

vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.). Aj podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. novembra 2018 sp. zn. III. ÚS 314/2018 je odvolací súd povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP.

23. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaných na spravodlivý proces. V prejednávanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru o dôvodnosti žaloby žalobkyne o vydanie bezdôvodného obohatenia, majúc za to, že po odstúpení žalovaných od kúpnej zmluvy bolo splnené zákonné predpoklady pre vrátenia plnenie, ktoré žalobkyňa žalovaným po uzatvorení zmluvy poskytla.

24. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožňujúc sa s jeho závermi. Je zrejmé, že prvoinštančným súdom obstarané skutkové zistenia a ich právne posúdenie považoval za natoľko správne, že ich nepotreboval nijako korigovať. Z odôvodnení rozhodnutí súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej /kompletizujúcej/ jednote (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie (v bodoch 1 a 2), obsah odvolania žalovaných (v bode 3.), zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody (v bodoch 6., 8. a 9.), najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva nejasnosť a nezrozumiteľnosť, či nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Pokiaľ žalovaní vo svojej odvolacej argumentácii namietali psychický nátlak zo strany žalobkyne v procese uzatvárania zmluvy a tvrdili, že „žalobkyňa mala za cieľ získať od žalovaných dom a následne generovať zisk tým, že kúpna cena bola za nehnuteľnosť stanovená veľmi nízko oproti reálnej trhovej cene, o čom mal svedčiť aj pokus predaja nehnuteľnosti svokre konateľa žalobkyne, pani Imrichovej za 65 000 eur..." odvolací súd uviedol, že prvoinštančný súd skutkovo tieto okolnosti mal preukázané ako dôvody pre odstúpenie žalovaných od kúpnej zmluvy, kedy znaleckým posudkom č. 124/2016 bola cena nehnuteľností určená na 90 700 eur a v kúpnej zmluve len na 44 000 eur. Žalovaní k uzatvoreniu zmluvy na 44 000 eur boli dotlačení hroziacou dražbou. Ich cieľom bolo dražbu odvrátiť. Tvrdili, že konali v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Na základe uvedeného odvolací súd súhlasil so závermi prvoinštančného súdu, že „...psychický nátlak na žalovaných za okolností, ktoré spočívali v hroziacej dražbe a prípadnej strate nehnuteľnosti ich ovplyvnili pri uzatváraní kúpnej zmluvy za nižšiu kúpnu cenu, než ako bola zistená podľa znaleckého posudku. Takúto zmluvu by neboli uzavreli, nebyť okolností spočívajúcich v hroziacej dražbe, ktoré na nich doliehali a bez existencie ktorých by sa neboli rozhodli pre uzavretie kúpnej zmluvy, avšak okolností, ktoré by mali vplyv na vôľu žalovaných v miere, ktorá by spôsobovala absolútnu neplatnosť právneho úkonu tvrdené a ani preukázané žalovanými neboli. Ak žalovaní využili tvrdené okolnosti, ktoré ich prinútili uzavrieť kúpnu zmluvu v dôvodoch odstúpenia od zmluvy podľa § 49 Občianskeho zákonníka a žalobkyňa tento dôvod nerozporovala a zmluva zanikla, potom tie isté okolnosti už nie je možné tvrdiť pre účely určenia absolútnej neplatnosti tejto kúpnej zmluvy... okolnosť, že predmet kúpy bol v samotnej dražbe (1. kolo) ocenený na sumu 90 700 eur a v kúpnej zmluve na 44 000 eur predstavoval spolu s predchádzajúcimi

tvrdenými a zistenými dôvodmi uvedenými v odstúpení do zmluvy kvalifikovaný dôvod ukončenia zmluvného vzťahu odstúpením od zmluvy jednostranným adresovaným právnym úkonom zo dňa 12. decembra 2016. K zrušeniu zmluvy potom došlo ex tunc". Odvolací súd uzatváral, že právne dôsledky odstúpenia od zmluvy (ale aj prípadnej absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy) majú vo vnútri daného vzťahu tie dôsledky, že zmluvné strany sa musia navzájom vyporiadať podľa zásad o bezdôvodnom obohatení (§ 451 Občianskeho zákonníka), ako to správne uzavrel prvoinštančný súd. Toto vyporiadanie sa dotýka len zmluvných strán a správne ho vykonal prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom. Odvolací súd sa vysporiadal aj s ďalšími podstatnými námietkami žalovaných, ktoré boli vznesené aj v podanom dovolaní a síce, že „...prvoinštančný súd prejudiciálne nesprávne nedospel k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 24. októbra 2016, a to pre nedostatok v zastúpení žalobkyne v čase uzatvárania kúpnej zmluvy a pri vyplácaní kúpnej ceny, pretože konateľ spoločnosti žalobkyne generálnym plnomocenstvom na všetky úkony splnomocnil pani C. Š.". K predmetnému odvolací súd uviedol, že samotná existencia generálnej plnej moci v čase uzatvárania kúpnej zmluvy bola bez právneho významu, keďže zmluvu uzatváral za kupujúceho jeho konateľ E. Š.. Teda prejav vôle a právny úkon, na základe ktorého žalobkyňa nadobúdala vlastníctvo k nehnuteľnostiam za dohodnutú kúpnu cenu, vrátane spôsobu úhrady kúpnej ceny, bol vykonaný oprávnenou osobou. Žalovaní nepreukázali, že by kúpnu zmluvu podpísal niekto iný, a teda ani p. C. Š.. Skutočnosť, že pri vyplácaní finančných prostriedkov na úhradu kúpnej ceny participovala menovaná sama o sebe nemala vplyv na platnosť kúpnej zmluvy. Z uvedených dôvodov preto nebol potvrdený záver žalovaných o absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre rozpor so zákonom. Táto námietka sa neopierala o rozumný výklad skutkových a právnych okolností. Za neopodstatnenú vyhodnotil odvolací súd aj námietku „o spotrebiteľskom charaktere uzatvorenej kúpnej zmluvy". Uviedol, že strany sporu uzavreli kúpnopredajnú zmluvu podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa, ako zmluvná strana, nevystupovala v pozícii dodávateľa, pretože pri kúpe nehnuteľnosti nekonala v rámci predmetu podnikateľskej činnosti. Samotní žalovaní tvrdili, že ich cieľom bolo vyhnúť sa dražbe a žalobkyňa bola ochotná im pomôcť, čo nakoniec aj deklarovala vo vyhlásení, že je ochotná nehnuteľnosť predať osobe, ktorú určí žalovaná 1/. Napokon aj odvoláciu námietku žalovaných týkajúcu sa „porušenia právnych predpisov o hotovostných platiach podnikateľov a o výbere finančných prostriedkov bezprostredne po ich vložení na účet v banke" považoval odvolací súd za nedôvodnú. Pokiaľ by aj žalobkyňa porušila zákon č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti, išlo by o správny delikt, ktorý by bol sankcionovaný v správnom konaní. Takéto správanie žalobkyne však, ak by aj bolo preukázané, nemalo vplyv na absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy. Delikty z verejného práva bez ďalšieho nespôsobujú absolútnu neplatnosť súkromnoprávných úkonov, akým v danom prípade kúpna zmluva z 24. októbra 2016 jednoznačne je. Formu úhrady kúpnej ceny navrhli žalovaní a na uspokojení veriteľov aktívne participovali.

25. S poukazom na uvedené žalovaní preto nedôvodne argumentovali, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Podľa názoru dovolacieho súdu dal odvolací súd v danom spore odpoveď na tie otázky, ktoré boli z jeho hľadiska relevantné pre rozhodnutie o odvolaní, čo jasne a presvedčivo vyplýva z jeho rozhodnutia.

26. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) spočívalo (prípadne) na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 3 Cdo 105/2018, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

27. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

28. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky v už spomínanom náleze zo dňa 11. septembra 2024 sp. zn. I. ÚS 488/2023-75 vyslovil súhlas s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci tvoriacej hlavný predmet (meritum) konania na všeobecných súdoch nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže účelom tohto právneho názoru je zdôrazniť nezameniteľnosť oboch typov dovolania, ako aj ich odlišné účelové určenie (nápravy zmätočnosti versus tvorba a zjednocovanie judikatúry). Dovolací súd následne pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP

29. Podľa názoru žalovaných je ich dovolanie prípustné aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zároveň § 421 ods. 1 písm. b) CSP v otázke nesprávneho právneho posúdenia (ne)platnosti kúpnej zmluvy týkajúcej sa prevodu nehnuteľnosti a postavenia žalovaných v konaní ako spotrebiteľov, a tým neaplikácií ustanovení chrániacich osoby v postavení spotrebiteľa. Žalovaní na podporu svojej argumentácie poukázali na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. US 701/2022-30, judikát najvyššieho súdu R 22/1976, uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/111/2008, rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. februára 2012, sp. zn. 1Cdo/48/2010).

30. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Platí pritom, že argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (I. ÚS 537/2022, III. ÚS 127/2021).

31. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

32. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom

označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

33. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

34. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

35. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) a „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

36. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolacích dôvodov uplatnených žalovanými 1/ a 2/ podľa § 421 ods. 1 CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019); dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nebol viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VOBdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019). Po konštatovaní prípustnosti dovolania so zreteľom na riadne nastolené právne otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 CSP dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzených právnych otázkach.

37. Podľa právnej vety rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. februára 2012, sp. zn. 1Cdo/48/2010 „predpokladom (podmienkou) platnosti a účinnosti hmotnoprávneho úkonu odstúpenia od zmluvy (§ 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka) smerujúceho k právnemu dôsledku podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorým je zrušenie zmluvy, je, že zmluva, ku ktorej sa odstúpenie vzťahuje, nie je absolútne neplatnou; inak je odstúpenie od zmluvy neplatné pre rozpor so zákonom. Hodno pripomenúť, že už v minulosti judikatúra (porovnaj R 22/1976) v spojitosti s touto problematikou predsa poukázala, že odstúpiť možno iba od zmluvy, ktorá bola uzatvorená platne, a Najvyšší súd Slovenskej republiky to opäť zopakoval, keď v uznesení z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/111/2008 zdôraznil, že „v konaní o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy treba ako predbežnú otázku riešiť otázku jej platnosti, pretože odstúpiť možno len od platnej zmluvy“.

38. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že strany sporu, žalovaní 1/ a 2/ ako predávajúci a žalobkyňa ako kupujúca uzatvorili dňa z 24. októbra 2016 kúpnopredajnú zmluvu podľa § 588 Občianskeho zákonníka o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX a

č. XXXX v katastrálnom území G. S. W. (č.l. 10 a nasl. spisu). V zmluve boli uvedené všetky ťarchy viaznuce na týchto nehnuteľnostiach (viď článok I. zmluvy), bola tiež dohodnutá kúpna cena 44 000 eur (viď článok III. zmluvy) a to, akým spôsobom bude uhradená (čiastočne v prospech veriteľov - Dražby a aukcie s.r.o., časť kúpnej ceny v prospech Exekútorského úradu F. L. U. a napokon zvyšná časť na účet predávajúcich, oznámený kupujúcemu). K okolnostiam procesu uzatvárania zmluvy sa súd prvej inštalácie podrobnejšie vyjadril v bode 16 svojho rozsudku. Počas vkladového konania sa ale žalovaná 1/ rozhodla od kúpnej zmluvy odstúpiť (č.l. 17 spisu) tvrdiac, že a/ kúpnu zmluvu uzatvorila v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok, keď v dražbe nehnuteľnosti bola nehnuteľnosť ocenená na 90 700 eur a v kúpnopredajnej zmluve len na sumu 44 000 eur; b/ namietala tiež, že k podpisu kúpnej zmluvy bola dotlačená hroziacou dražbou nehnuteľnosti a konala tak, aby dražbu odvrátila; a napokon c/ namietala aj neurčité a zmätočné uvedenie kúpnej ceny (zo zmluvy podľa nej nebolo zrejmé, v akej sume budú vyrovnané nedoplatky veriteľov a aká suma bude napokon uhradená kupujúcim). Z dôvodu odstúpenia od zmluvy sa vkladové konanie zastavilo. Medzičasom ale žalobkyňa v zmysle uzatvorenej zmluvy uhradila za žalovaných ich dlhy vymáhané prostredníctvom exekučných úradov, ako aj 15 000 eur na účty detí žalovaných, spolu sumu vo výške 28 484,29 eura.

38.1. Z uvedených dôvodov súdy oboch inštalácií dospeli k záveru, že uzatvorená zmluva sa v dôsledku odstúpenia od zmluvy od počiatku zrušila, a preto bolo povinnosťou zmluvných strán vrátiť si vzájomné plnenia; teda vrátiť to, čo už na kúpnej cene žalobkyňa uhradila. Keďže žalovaní si svoju povinnosť nesplnili, obdržanú sumu titulom kúpnej ceny po odstúpení od zmluvy nevrátili, hoci sa v článku v bode 8 zmluvy k tomu zaviazali, na ich strane došlo k bezdôvodnému obohateniu. Tak súd prvej inštalácie ako aj odvolací súd prejudiciálne nedospeli k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 24. októbra 2016, ako to tvrdili žalovaní, a to pre nedostatok v zastúpení žalobkyne v čase uzatvárania kúpnej zmluvy a pri vyplácaní kúpnej ceny, majú za to, že prejav vôle a právny úkon, na základe ktorého žalobkyňa nadobúdala vlastníctvo k nehnuteľnostiam za dohodnutú kúpnu cenu, vrátane spôsobu úhrady kúpnej ceny, bol vykonaný oprávnenou osobou a bol teda platný. Nepotvrdili sa teda tvrdenia žalovaných o absolútnej neplatnosti sporného právneho úkonu pre rozpor so zákonom. Okolnosti, ktoré by mali vplyv na vôľu žalovaných v miere, ktorá by spôsobovala absolútnu neplatnosť právneho úkonu tvrdené a ani preukázané žalovanými neboli.

38.2. V danej veci bola spornou aj otázka, či spor, ktorý bol predmetom konania, má charakter spotrebiteľského sporu. V uvedenom smere odvolací súd (v zhode s prvoinštančným súdom) na námietku žalovaných uviedol, že strany sporu uzavreli kúpnopredajnú zmluvu podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa, ako zmluvná strana, nevystupovala v pozícii dodávateľa, pretože pri kúpe nehnuteľnosti nekonala v rámci predmetu podnikateľskej činnosti. Samotní žalovaní tvrdili, že ich cieľom bolo vyhnúť sa dražbe a žalobkyňa bola ochotná im pomôcť, čo nakoniec aj deklarovala vo vyhlásení, že je ochotná nehnuteľnosť predat' osobe, ktorú určí žalovaná 1/.

39. Vychádzajúc zo skutkového stavu tak, ako bol zistený v základnom konaní dovolací súd dospel k záveru, že súdy nižších inštalácií nerozhodli v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, ak sa v prvom rade v spore zaoberali otázkou platnosti uzatvorenej kúpnej zmluvy a v nadväznosti na to právnym úkonom odstúpenia od nej. Pokiaľ v uvedenom smere dospeli k záveru o platnosti sporného právneho úkonu, aj napriek námietkam žalovaných, s ktorými sa riadne vysporiadali a k záveru, že kúpna zmluva sa v dôsledku odstúpenia od zmluvy (§ 49 Občianskeho zákonníka) od počiatku zrušila (§ 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a preto bolo povinnosťou zmluvných strán vrátiť si vzájomné plnenia (§ 451 Občianskeho zákonníka), povinnosťou žalovaných bolo teda vrátiť to, čo už na kúpnej cene žalobkyňa uhradila, vec správne právne posúdili a nedošlo teda napadnutým rozhodnutím k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (viď bod 31. v spojení s bodom 37.) a naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

39.1. Dovolateľmi formulovaná otázka, či v danom prípade išlo o spotrebiteľský spor a nimi predstreté riešenie, nebola podľa dovolacieho súdu pre meritórne posúdenie veci rozhodujúca, po tom ako sa odvolací súd stotožnil so záverom prvoinštančného súdu o zrušení kúpnej zmluvy a dôsledkami z toho plynúcimi. Ak by aj mali žalovaní v preskúmvanej veci postavenie spotrebiteľa, vzhľadom k platnému

odstúpeniu od zmluvy a zrušení zmluvy, nemalo by to vplyv na ich povinnosť vrátiť žalobkyni poskytnuté plnenie titulom kúpnej ceny nehnuteľnosti. To isté by platilo aj v situácii ak by sa hľadelo na zmluvu ako neplatnú, aj v takomto prípade by si zmluvné strany museli vrátiť navzájom poskytnuté plnenie. Zo žiadneho ustanovenia spotrebiteľského práva nevyplýva, že by spotrebiteľ v prípade neplatnosti právneho úkonu nemusel vrátiť veriteľovi prijatú istinu (v danom prípade predstavujúcu kúpnu cenu nehnuteľnosti). Na takúto povinnosť mala vplyv žalovanými zvolená obrana, že sumu 15 000 eur si žalobkyňa vyžiadala späť, ktoré tvrdenia sa ale v spore nepotvrdili, napriek pomerne rozsiahlemu dokazovaniu k predmetnej otázke (viď body 60. až 68. rozsudku súdu prvej inštancie). Argumentácia nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. US 701/2022-30 bola v danom prípade neaktuálna vzhľadom k odlišným (nepriliehavým) skutkovým východiskám a riešeným právnym otázkam.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd žalovanými 1/ a 2/ položené otázky považoval súdmi nižších inštancií za správne vyriešené, a preto podané dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP).

41. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalobkyne v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.